Ч. 59 (12.425). Львів, неділя 16. березня 1930. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.	
Чвертьрічно	15·00	„
Піврічно	27·50	„
Річно	53·00	„

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сільсько-господарська політика Італії.

(Від нашого римського кореспондента.)

Рим, 10. III. 1930.

„Зроблю все можливе для піднесення сільського господарства і для збільшення добробуту мовчазних і працьовитих селян". — читаємо ми виїмок з промови Мусолінія на стінах автопоїзду, що стоїть на Венеціянській площі, оточений цікавою юрбою. Цей автопоїзд, складений з восьми величезних вантажників, понесе в найдальші і найтемніші кутки Італії останнє слово науки в ділянці сільського господарства.

Всі стіни вантажників, вибілених у середині білою фарбою, вкриті повчаючими табличками, статистичними даними, поясненнями до ріжних машин, потрібних у сільському господарстві і тут-же виставлених. Є місце в автопоїзді для всього необхідного в хліборобстві і в зоотехніці. Тут ми бачимо і чудові зразки колосся, що дістали нагороди на сільсько-господарських виставах і все те приладдя, що служить людині у боротьбі з природою для опанування землі: від маленького, майже доісторичного рала з великим цвяхом до могутнього модерного трактора. Деякі вантажники присвячені ілюстрації найбільш зручних засобів для попередження нещасних випадків у хліборобстві і тих вигод, які хлібороб находить у синдикалістичній організації. Цілий автопоїзд, це екзальтація хліборобства і пропаганда любови до землі, до її оброблювання, до все більшого її збогачення і прикрашення.

Ідея використання поїзду для сільсько-господарської пропаганди не нова. Новою зате є ідея складення цього поїзду власне з вантажників, що не потрібують жадних рейок, що можуть спинятися де хотять і коли хотять, заїзджаючи в такі далекі кутки, куди ніякий залізничий поїзд не міг би дійти, і де саме така пропаганда є найбільше потрібна.

У своїй сільсько-господарській політиці фашизм, як і в багатьох інших ділянках своєї діяльности є повною протилежністю до більшовизму. Тоді, як в царстві „робітників і селян" — селяни починають відогравати все помітнішу ролю звичайних сільських кріпаків, у майже рабській залежності від диктаторського пролетаріяту, — при чому сільське господарство котиться з кожним роком, як що не місяцем, до все більшої руїни, — селянство нинішньої Італії, не зважаючи на світову крізу, здобувається на все помітніші, — сказати би навіть — незвичайні осягнення.

Ще в 1925 р., в окремому комунікаті з 11. червня, Мусоліні повідомив італійське громадянство про своє рішення звернути особливу увагу на стан сільського господарства. Незабаром, 4. липня утворили „Комітет Хлібного Змагання", на чолі з самим Мусолінім, якого одним з перших заходів було піднесення хлібного мита до 7.50 золот. лір. Приймаючи 30. липня представників сільсько-господарських синдикатів, Мусоліні пояснив, що метою його сільсько-господарської політики є „звільнення італійського народу з рабської залежности від чужинецького хліба".

Отже, в дійсності до останнього часу Італія ніколи не виробляла такої кількости хліба, яка могла би її вистарчити. У початку цього століття вона навпаки мусіла виплачувати пересічно 2 міліярди лір (теперішньої вартости) за звіз чужого збіжа. Ви можете собі легко уявити, як така величезна витрата тяжіла на італійському торговельному білянсі, і як важно для Італії звільнитися від цієї примусової данини. Більше того: фашизм, що передбачує перш за все необхідність національної самооборони, находить у своїй господарській політиці з переконанням, що Італія, на випадок війни, мусить уміти сама себе прогодувати, щоби не бути примушеною зараз-же капітулювати, в наслідок морської блькоади.

Тому власне проголошено „Хлібне Змагання", що має, на думку провідників фашизму, довести хлібну продукцію до вершків самовистарчальности. Для цієї мети, перш за все влаштовувано національні хлібні конкурси, на котрих переможці (ті, що збирали найбільшу кількість кращого збіжа пересічно з кожного гектару землі), отримували великі грошеві нагороди. Крім того, змобілізовано цілі армії агрономів для переведення сільсько-господарської пропаганди і навчання найкращих метод господарювання на місцях. Нарешті, закони про сільсько-господарські кредити відмінено в той спосіб, щоби хлібороби мали в своєму розпорядженні досить капіталу для придбання машин, угноєння та збагачення землі, та для загальної меліорації. З другого боку, великі власники були позбавлені права залишати свої землі без ужитку, і великі кари передбачено на тих, що нехтували би обовязком оброблювати землю.

Треба звернути увагу на те, що збільшення хлібної продукції, на думку уряду, не повинно було в жадному випадку, відбиватися на інших ділянках сільської продукції. Збільшення кількости збіжа повинно залежати не тільки від збільшення поля, скільки від інтенсивности його обрібки.

Минулий рік приніс перемогу уряду в цьому його „Хлібному Змаганні".

Коли у передвоєнні часи, найбільший збір хліба зареєстрований у 1913 р. давав лише 58 міліонів квінталів, а у 1924 р. — 46 міліонів, ця кількість, після оголошення „Хлібного Змагання" постійно зростає, і в 1926 р. дає вже 60 міліонів, в 1928 — 62 міліони, а минулого року — 70 міліонів, осягнувши пересічний збір з гектара по 14.49 квінт., тимчасом як у періоді 1921—1925 цей збір не перевищував 11.53 з гектара. При тому скількість обробленої землі не перевищувала довоєнної, бо останні енергійні заходи коло збільшення доброго ґрунту при помочі боніфікації — осушення болот, проведення іригаційних каналів то-що, ще не могли фактично дати помітних наслідків.

Враховано, що коли Італія зможе продукувати 80—85 міліонів квінталів річно, вона не потрібуватиме більше чужого збіжа. Але й тепер уже зменшення ввозу збіжа досягає 30 проц., що помітно відбилося також на загальному вирівнянні торговельного білянсу.

Не треба думати, що це „Хлібне Змагання" відбувається без жертв з боку населення. Кожна велика ідея вимагає своїх жертв. Останній надзвичайно богатий збір збіжа залежав не тільки від атмосферичних умов, як від великого і більше раціонального вжитку сільсько-господарських машин, від приноровлення ріжних хемічних засобів для уліпшення ґрунту і кращих метод його обрібки, нарешті від використання сільсько-господарських кредитів. Все це не може не відбиватися на ціні хліба.

І дійсно, італійський хліб дорогий. Розпочинаючи „Хлібне Змагання", фашистівський уряд, — у протилежності до більшовицького, — відразу проголосив, що оброблення землі мусить потягати за собою для хлібороба деякий зрозумілий зиск. Тимчасом, наслідком великих зборів збіжа в обох Америках, ціна хліба на міжнародньому ринку сильно впала, і, щоби дати італійському хліборобові обіцяний зиск, італійський уряд мусів оборонити його від наступу дешевшого чужого хліба. Тому мито на збіжа, що вже в 1925 році, як ми згадували піднесено до 7.50 золот. лір, в вересні 1928 р. піднесено ще до 11. золот. лір, а в травню 1929 до 14 золот. лір.

Отже, не зважаючи на добрий збір збіжа, італійський споживач мусів дорого платити за свій хліб. І можна собі уявити, які парляментарні бурі викликала-б ця сільсько-господарська політика в країнах, де представники міського пролетаріяту використали би таку нагоду для пропаганди на тему визиску сільських „кулаків"!

Але, в Італії міський споживач находить стільки громадського розуму, що розуміє всю вагу такої політики для загальної національної економіки Італії і дає вільну руку хліборобови продовжувати свою важку працю, що може забезпечити країну від усяких соціяльних несподіванок, і тому є продуктивною.

Евг. Онацький.

Харківський процес.

Більшовицький акт обвинувачення.

I.

Напередодні самого процесу проти українських національних діячів, що почався 9. березня в Харкові, появився в радянській пресі, яка виходить на Україні, акт обвинувачення проти 45 підсудних у цьому політичному монстр процесі. З цього акту обвинувачення видно, що головним обвинуваченим є: акад. С. Єфремов, А. Ніковський, О. Гермайзе, В. Дурдуківський, О. Чехівський і В. Чехівський, лікар О. Черняхівський, проф. Ганцов, проф. Холодний, М. Слабченко (з Одеси), К. Товкач (з Полтави), студ. М. Павлушків, лікар В. Підгаєцький, митрополит автокеф. укр. церкви В. Липківський, лікар В. Удовенко, К. Шило, В. Дога, Гребенецький, Заліський, Г. Іваниця, М. Івченко, Старицька-Черняхівська, Отамановський (з Винниці), Шарко, інж. Коваль, лікарка Матушевська та інші.

Прокуратура УСРР закидує обвинуваченим провини і злочини з артикулів 54—2, 54—3, 54—4, 54—8, і з 54—11 карного кодексу УСРР. Крім державного прокуратора виступають на процесі ще й громадські обвинителі, а саме: Панас і Любченко від тзв. Всеукр. Ради Професійних Спілок, акад. М. П. Кравчук від київської секції наукових робітників і накінець О. О. Слісаренко від „Федерації радянських письменників". Процес мають передавати через радіо. Може кому з наших радіоаматорів вдасться переловити відповідну хвилю.

Акт обвинувачення твердить, що всі обвинувачені належали до конспіративної протикомуністичної організації, що звалась „Спілка Визволення України". Ця установа повстала в 1926 р., але генетично вона звязана з іншим нелегальним товариством українських „контрреволюціонерів", що звалося „Братство Української Державности". Це „Братство Укр. Державности" повстало ще в часи українсько-більшовицької війни. В акті обвинувачення читаємо про це дослівно ось що: „Відкрита і зліквідована в 1929 р. підпольна українська контрреволюційна організація (Спілка Визволення України) СВУ, звязана нерозривними нитками з усією історією клясової боротьби на Україні від ков-

тневого перевороту до останніх днів. СВУ — це тільки найновіший прояв безперервної контрреволюційної діяльности, яку проводили на Україні буржуазія й кулацтво по жовтневій революції. СВУ — це наслідник і переємець контрреволюційної організації, що звалася „Братство Української Державности" (БУД).

На чолі БУД-у і СВУ мав стояти академік Єфремов. Одна і друга організація мала за завдання повалити більшовицьку владу та відірвати Україну від СРСР. Ось і основа акту обвинувачення. Його автори намагаються продовж цілого свого твору доказати, що члени „Спілки Визволення України" мали звязки з українською ун-рівською політичною еміграцією. Та це роблять дуже нескладно. Видно це хочби з того, що до еміґрантських діячів унрівської орієнтації втягнули і Д. Дорошенка.

Всю „діяльність" „СВУ" акт обвинувачення обговорює дуже подрібно, покликуючись зчаста на зізнання обвинувачених та „цитуючи" їх нібито дослівно. Весь матеріял обвинувачення усистемізований групами. На першому плині подана ґенеза „Спілки Визволення України", далі йде політична характеристика цієї організації разом із характеристикою засобів її діяльности та політичної боротьби. Окремо обговорена праця „змовників" у „Всеукраїнській Академії Наук", окремо в Медичному Інституті та медичному відділі Академії, окремо в кооперації, окремо на педагогічному фронті, окремо на літературному, культурному, господарському, окремо в центрі (у Києві), а окремо на периферіях і накінець окремо на церковному фронті. Попри те спеціяльні трактати присвячені в акті обвинувачення справам молоді, що мала творити в „СВУ" окрему секцію під назвою „Союз Української Молоді" (СУМ), а далі справам терору і накінець ролі Української Православної Автокефальної Церкви у програмі „Сп. Визв. України".

II.

Перейдемо тепер до обговорення поодиноких розділів акту обвинувачення, які дійшли до нас у цілости. Зачнемо від відношення „СВУ" до справи терору. Акт обвинувачення твердить, що „передсудове" слідство встановило „терористичні принципи організації „СВУ". Питання про пристосовлювання індивідуального терору мало бути предметом численних нарад як центру „СВУ" так і поодиноких його гуртків. І всюди члени „СВУ" вповні підтримували справу пристосовлювання індивідуального терору до комуністичних діячів не тільки на Україні, але й у Москві. Виконавцями терористичних актів мали бути члени „Спілки Української Молоді".

Захоплення терором серед членів „СВУ" мало дійти до того, що навіть медична група „СВУ" рішила пристосовляти його до комуністів при нагоді своєї лікарської практики. При лікуванні комуністів — твердить акт обвинувачення — українські лікарі, члени організації, не повинні були оглядатися на лікарську етику, а при допомозі лікування допомогати комуністам переставлятися на другий світ.

Давніше, коли ще істнував „БУД" українські „контрреволюціонери" були проти індивідуального, а за те підтримували масовий терор проти радянської влади. Діячі „БУД"-у підтримували тоді тісний звязок з повстанцями і їх отаманами та впливали на них у тому напрямі. Отже в тому напрямі еволюціонували обвинувачені від масового терору в „БУД"-і до індивідуального терору в „СВУ". Що більше члени „СВУ" стали вкінці навіть на такому становищі, що комуністів треба викорінити взагалі,— не тільки на Україні, але й у цілому Рад. Союзі та й на цілому світі. **М. Павлушків,** один з керманичів „СУМ"-у мав зложити в цій справі такі зізнання: „На думку Єфремова треба було викорінити взагалі все, що тільки пахло реальним комунізмом, насамперед усіх осіб, обєднаних навколо Комінтерну, не обмежуючись самими „отечественными" більшовиками... Правда, операція ця має бути страшна, бо має охопити собою щось із мілїон осіб у цілому світі. Та всеж, коли взяти на увагу шкоду, яку може заподіяти той мілїон півтораміліярдовій людности цілої землі, а також і незначний порівнуючи відсоток (0,1), що їх призначено знищити, то треба визнати, що це буде не така дорога ціна для забезпечення нормального розвитку людства, адже ж щастя більшости має бути для нас над усе..."

Не зважаючи на такі „страшні" зізнання „СУМ" якось не виконав за весь час своєї „діяльности" ні одного атентату. Але про те в акті обвинувачення не пишеться нічого.

За волю Індії.

З Льондону повідомляють, що прихильники Ґандія улаштували в Бомбаю велику маніфестацію індійських націоналістів. Сам Ґанді ішов на чолі маніфестації. Прийшло до сутички з поліцією. Індійці вибили вікна у редакції англійської ґазети та хотіли зірвати англійський прапор. Один багатий індійський купець із Калькути дарував 250.000 долярів на боротьбу за незалежність Індії. У Бомбаю утворено „Воєнну Раду Самостійників", яка видала маніфест, закликаючи індійців до збройної боротьби проти Англії. Предсідник міської ради в Калькуті арештований за допомогу націоналістам.

„Берлінер Таґеблятт" повідомляє з Льондону, що Ґанді приготований на арештування і що вже навіть назначив суддю Аббаса Талєбія своїм наслідником. Ця сама ґазета подає вістку, що можна сподіватись не тільки арештування Ґандія, але й прогнання його за межі Індії.

Освітнє життя львівського повіту.

Загальні збори філії „Просвіти" ім. Шашкевича у Львові.

Загальні збори філії „Просвіти" ім. М. Шашкевича на повіт Львів, які відбулися 14. лютого ц. р. дали багато цікавого матеріялу про життя й діяльність філії і пляни роботи на будучність. Число присутніх доволі значне, в тому представниці львівського й сільського жіноцтва. Зі звіту секретаря довідуємося, що Виділ філії оставав у постійнім звязку з читальнями повіту, переписуючись з ними на тему орґанізаційних справ, самоосвітніх ґуртків, ґуртків молоді при читальні, просвітніх свят тощо. Орґанізація Виділу обіймала дві секції: освітньо-орґанізаційну і бібліотечну. Першу вела п. Панкевичева при допомозі кооптованих студенток і студентів — друга спочивала в досвідних руках п. Дорошенківної.

Анкет на протязі року відбуто дві — одну в справі виховання молоді в віці 12—18 літ, другу в справі виховання громадянства для орґанізування життя по читальнях. Референтами були: о. Осташевський з Підберізець і дир. С. Магаляс. Друга анкета, реалізуючи почин першої, приняла до відома проєкт правильника для ґуртків при читальнях „Просвіти", опрацьований д-ром Коновальцем. На обох анкетах присутні були відпоручники читалень, члени Виділу й урядовці.

У Львові влаштувала філія 5 концертів (в честь Котляревського, Шевченківський, свято весни, листопадовий та вечір коляд і щедрівок), крім того 7 районових концертів в Цеперові, Яричові Новім, Чижикові, Галях, Зашкові, Грибовичах Великих і Гряді.

Розвиток філії в цифрах представляється ось як: читалень в повіті є 55, членів у всіх читальнях (крім філії) 1598 — з того мущин 1167, жінок 431. Книжок у читальняних бібліотеках є 3816; на протязі року закуплено нових 541, прочитано у читальнях 7.540 творів. Найбільшу бібліотеку, бо 790 книжок, має читальня в Підберізцях (тепер розвязана за святкування 1. листопада 1928), по ній ідуть Винники, Зашків, Ярчів Новий.

Цього року дали читальні позальвівської філії 86 театральних вистав, 39 відчитів, 28 концертів, 8 свят Шевченківських, 3 в честь Франка, 9 свят „Просвіти", одно в „день книжки".

В районі філії є 16 аматорських кружків, 12 хорів, 6 орхестр. Власні доми має 10 читалень, 4 читальні без приміщення. А саме брак власної домівки є головною причиною недорозвитку деяких читалень. Так само спиняє читальняну працю недостача свідомих, метких, ідейних, відданих справі одиниць на місцях, а опікунів освітніх зпоза місцевости. Величезною перешкодою є теж нагінка на читальні і менше свідомих читальників органами адміністрації. А проте є й дуже відрадні прояви читальняного життя. Ось сильніші читальні змогли вже поширити свою діяльність до тої міри зріжничкуванням орґанізаційного внутрішнього життя, що заснували окремі секції: жіночі, молоді, самоосвітні, поруч аматорських театральних ґуртків та орхестр.

Поїздок до читалень на люстрації, Загальні Збори, з відчитами, режисерських було цього року з рамени філії 192. У тому кількадесять припадає на урядовців, кільканадцять на членів Виділу, решта на студентів і студенток. Значну

МИХАЙЛО ОСІНЧУК.

Василь Крижанівський.

У добі ґіґантичного розвою машинової техніки, коли машина переможною ходою стала втискатись у кожну ділянку життя, в добі зраціоналізування людських починів по лінії якнайбільшої доцільности, романтичні прояви не на часі. Вони дивні, хоч природні як реакція проти загальної механізації.

Сьогочасне мистецтво, що є сілю людського генія, бо воно творить наглядні, майбутні форми його проявів, також пішло в свойому ході вперед по лінії напрямних нового духа часу. І творці, що в своїх замислах та їх конкретизації відбігають від принятої сьогочасної норми — це мрійники.

До таких саме мрійників належав небіщик Василь Крижанівський. Широка степова натура, а заразом глибока, як безкрає море. Гаряче серце, що з незіпсованим цивілізацією ентузіязмом взялось за своє діло, і з упертістю здійснювало свої мистецькі задуми навіть тоді, коли знищене важкою недугою тіло вже відмовляло послуху. Розмах, як у степового вітру, а по при це хвилі степової тиші з меланхолійними звуками пісні-думи.

Ота пісня найбільше заважила на його мистецькій творчости. Пісенний ритм керував образотворчими елементами його творів і чи то в композиціях акварельних, чи в олівцевих нарисах, а навіть в етюдах скрізь наглядна широка, переливна скаля пісенної ритміки.

Вже в своїх початках акварельної композиції підбирає такий рід акварельної техніки, що найкраще давав змогу творити з колірових акордів на подобу акордам пісні цілі, незвичайно чутко згармонізовані, образотворчі мельодії. А його композиції, що ілюстрували пісню, або казку — це немов колірові сонати. Так вміло і з таким почуттям переведена в них колірово-рисункова гармонізація, що глядача огортає подив, як глибоко відчував пісню, а заразом як сильно музикальним мусів бути по своїй природі їхній творець.

Невлічима недуга (рак печінки), що поволі все дужче точила його організм та підкопувала його здоровля, зміняла також його психіку. Замість ліричної пісні частіше можна було почути в нього козацьку думу з її безнадійним траґізмом. А голос в нього був прекрасний та інтерпретація того роду, що її не посоромився би першорядний мистець-співак.

Зі зміною психіки його творчости прийшла і зміна образотворчих засобів потрібних до її вислову. А що монументальна ритміка візантійського мистецтва найкраще відповідала епічній ритміці думи, то захоплення мистця візантійським мистецтвом зовсім не було в нього випадковим. Воно має своє глибоке угрунтовання. Досконалі, вічними віками випроблені, образотворчі засоби візантійського мистецтва послужили йому до вислову в своїй дальшій мистецькій творчости, починаючи від 1923 р. Невичерпана криниця візантійського мистецтва, з якої взяло свій початок ціле західньо-европейське малярство, стала і для нього тим Сезамом, що відкриває свої скарби на порух руки того, який знає його тайни.

Правда, спочатку відбувається отсе черпання з візантійського мистецтва без належного розуміння. Візантійські впливи мішаються в нього з асирійськими. Для приміру взяти хочби його композиції „Блудного сина", „Милосердного Самаритянина", або „Христа пастиря". У них то бачимо побіч стилевого формального схоплення композиції в подробицях богато зайвої лінійної каліграфії. Але чим дальше, тим у нього глибше стає розуміння візантійської форми. Відходять на бік побічні впливи, затрачується лінійно-каліграфічне перевантаження, а вибивається на перший плян монументальна проста, чиста форма. Вистарчить поглянути на його олівцеві нариси до композицій. Чи це будуть: „Женці", чи „Посли Полуботка", чи „Нариси до портрету" у всіх них формальна простота та монументальна ритміка кидаються ввічі. Та, на жаль, в хвилині, коли мистець був у силі дати громадянству криштально мистецькі твори невблагані Парки перетяли ослаблену нитку його життя.

участь у поїздках приймали студенти медицини в протиалькогольній і протитуберкульозній акції.

В дискусії над звітом порушено давно вже назоліле питання, чому просвітня праця у львівському повіті представляється слабше, як деінде. Стверджено, що головною причиною є те, що філія не має центрального осередка-міста, яке давалоб їй матеріяльну поміч у грошах (членські вкладки), а моральну в особах прелеґентів. Як відомо, сам Львів творить окрему для себе філію, яка обслугує всього 8 читалень, а має до розпорядимости і більші фонди і цілий гурт інтеліґентних робітників. Позальвівська „Просвіта“ обмежена на жмінку сільської інтеліґенції, а має поверх 100 сіл і тільки посвяті й ініціятиві теперішньої касієрки п. Панкевичевої треба завдячити, що фінансово Виділ філії зводить кінці до купи. Виринула думка, чи знова — як колись перед роками не злучити би обох філій в одну з поділом на секції: міську й сільську.

(Докінчення буде.)

Вибори до шлеського сойму.

Денник Шлеських Законів із 13. березня приносить розпорядок президента про розписання виборів до шлеського сойму на день 17. травня.

Розпорядок про науку української мови в Чернівцях.

Черновецький „Час“ повідомляє, що директори й директорки народніх шкіл у Чернівцях дістали наказ завести науку української мови там, де є 40 українських дітей у школі.

Харків у конфлікті з Москвою.

„Правда“ пише, що між українською радою народніх комісарів і всесоюзним урядом у Москві приходить в останньому часі до гострих конфліктів, а саме тому, що Москва вивозить з України такі продукти, яких Україна потребує сама. Рада народніх комісарів України поцішила ужити для українського населення ці продукти, які вже були призначені для вивозу до Москви і це викликало різкий конфлікт між Харковом і Москвою.

Збігці з Радянської України у Румунії.

З Букарешту повідомляють, що через Дністер переходять цілі маси українських селян, які втікають перед колєктивізацією. За два тижні до Румунії втікло 300 осіб, яких румунський уряд приняв як політичних еміґрантів. У Кишеневі інтерновано 175 дезертирів із червоної армії, між ними 11 большовицьких старшин.

Голяндія не хоче Коллонтаєвої.

Голяндський уряд відмовив візи на вїзд большовицькому послові в Осльо Олександрі Коллонтаєвій, що хотіла взяти участь у міжнароднім конґресі жінок у Газі.

У Мадриді всеж неспокійно.

З Мадриду прийшли вісти, що ситуація в тому місті дуже напружена. Старшини ґрозять, що вистріляють всіх студентів і професорів, як що вони не перестануть демонструвати проти монархії. Студенти ходять по місті узброєні в револьвери, готові боронитись від нападу старшин.

Перед виборами в Анґлії.

„Н. В. Журналь“ подає з Льондону, що нові вибори до анґлійського парляменту відбудуться в місяці червні. Більшість послів переконана, що теперішній парлямент, після останніх невдач уряду, мусить бути розпущений. Ліберали ще не є рішені чи голосувати за заявою довіря для уряду чи проти.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ікра в редакції.

Вчився я свого часу про муки Танталя, але щойно вчора вичув їх і зрозумів як слід. Десь лихо занесло до нашої редакції одного гостя з України. Не тому лихо, що гість, не тому, що з Великої України, а тому, що привитавшись витягнув з кишені пушку ікри і поставив на стіл.

— Їжте, панове! — сказав усміхаючись. — Правдива астраханська.

Спрагнені погляди робітників пера полетіли в сторону пушки.

Стоїть собі, капосна, на столі, всміхається, підморгує, манить... Нічим місс Польовія зі своїми чарами.

„Бери мене, я вся твоя!“ — як співається в одній пісні.

Перший підійшов до ікри я.

Дивлюся — як горох, нюхаю — як найкращі пахощі. Аж на серці замлоїло.

(Вже то, здається, нема більш ласого на ікру народу, як галичани. Раз — дорога, а друге — таки смачна біда, нехай її чорти беруть!)

Перевів я погляд з ікри на товаришів, а во-

ни сидять та тільки тяжко зітхають. Врешті рушився з місця Ордан.

Підійшов, понюхав і язиком мляснув.

— Нічого собі ікра! — сказав авторитетно (він був свого часу в нашій заграничній місії!) — Ну, щож? Хіба будемо починати?! — ні то запропонував, ні то запитав головного редактора.

Бачу: головний редактор задумався і в пальці стукає. Ждемо, як вийде: їсти чи не їсти?

— Воно, знаєте, ніби дурниця — обізвався вкінці. — Але як подумати, то це річ серіозна. Потім хтонебудь причепиться — ікроїди! На других кричать, а самі то й овшім.

— Нехай говорять! — махнув я легковажно рукою.

— Вам не штука. Безпартійний... Фейлетоніст... Але я!.. Не можу! — і так важко зітхнув, що аж жаль стало чоловіка.

Ордан, як звичайно, вчіпився за одно слово.

— Галактіоне! — крикнув. — Ми безпартійні. Хапай!

Десь, звідкись уже й булки вискочили і ножик появився.

А в моїй души боротьба. Тут ікра аж проситься на зуб, а тут мій світогляд, мої переконання станули перед очима і грозять.

Що робити?!

Вирішив справу Чмелик. Він найменше ці-

АНДРІЙ ЧАЙКІВСЬКИЙ.

15 літ тому.

(Памяти Ф. Федорцева.)

З покійником я познайомився перший раз в літі 1915 р. Зараз по відступленні російського війська зі Львова.

У тім часі мав я примусовий побут у Львові, коли мене москалі випустили з Бриґідок, а я на підставі номінації львівської палати адвокатів „удавав“ субститута адв. д-ра Енина і ходив по місті з течкою так, як російські присяжні повірені (адвокати) і ця течка і титул мали мене асекурувати перед тим, щоб не погнали мене враз з іншими мешканцями Львова копати поза Львовом шанці. Тоді сходився невеличкий гурток українців у т-ві „Священиків і урядників“, і тут вели ми високополітичні балачки на сучасні теми. Страх, якими були ми тоді чорно-жовтими патріотами! Федорцева ніколи між нами не було і ніхто не вгадав, де він ховався.

Нарешті москалі уступилися, а до Львова вмашерувало австрійське військо. Велика радість

Оттоді то за ініціятивою Федя Федорцева скликано на борзі всіх інтеліґентів українців до льокалю „Сільського Господаря“ (так мені здається). Федорців представив справу зовсім ясно, що треба нам, українцям заманіфестувати зараз наше істнування у Львові перед австрійською воєнною владою як політична організація, виявити наше відношення до австрійської влади, а то справді вважати будуть нас за зрадників і може повторитися те, що ділося на галицькій нещасній землі при евакуації перед москалями і Львів може теж замаїтися шибеницями. Федорців був душею наших зборів. Вибрано зараз комітет і зараз на тих зборах прийшло до гострої сцисії між Федорцевим і Твердохлібом. Про що ішло, я вже не памятаю, але пригадую собі, що Твердохліб тягнув „на угодовий бік“, навпаки Федорців стояв за самостійним українським становищем. Приявні заявилися за думкою Федорцева. До комітету, котрий прибрав офіціяльну назву „Ukrainisches National Komitee in Lemberg“, вибрано мене головою, покійного надрадника Січинського заступником, а Федорцева секретарем.

Ми вирішили видавати ґазету в українсько-німецькій мові. Я забув як вона називалася, а вийшло її щось два числа. Та зараз натрапили ми на адміністраційні труднощі, бо ця ґазетка була нова і незголошена в поліції. Тому ми вирішили відновити істнуюче перед війною „Нове Слово“. Тут знову наткнулись ми на протест попередніх його видавців (д-ра Л. Цегельського). Майже ціле число заповнив покійний Ф. Федорців своїми статтями, над чим треба було по ночах працювати. Він показався невтомимим у редакції, бо крім того було доволі й іншої праці.

У першу чергу треба було нам обороняти українців перед наклепами у військової влади. На наше щастя, командантом Львова був не хто інший, а ґенерал Рімлер, як опісля виявилось прихильник українців.

На нас посипались доноси. Вирівнювали різні розрахунки між ворогами. Обвинувачували в москвофільстві без розбору найкращих українців (напр. Наталію Кобринську), за тим ішли арешти, ну і булиб пішли дальші, відомі нам, наслідки, якби саме не інтервенція нашого „Українського Національного Комітету“. Тепер показалося, яку спасенну думку піддав пок. Федорців з нашою орґанізацією і вибором того комітету.

Комітет представився ґенералові Рімлерові і засував, яка нам грозить небезпека від наших ворогів. Ґенерал запевнив нас у своїй прихильности і дав нам пізнати, що наше свідоцтво льояльности матиме у нього значіння.

І ми з того користали і виписували такі посвідки „благонадьожности“ нашим людям. Таке свідоцтво охоронило пок. Наталію Кобринську, котру на донос... мали інтернувати і вивезти як москвофілку.

Наш комітет урядував у льокалі „Діла“ перманентно. Його душею був Федорців, який знаменито орієнтувався в ситуації і вмів у данний мент подати влучну думку.

До комітету того входили молодші і старші громадяни. Та не віком старші, бо до таких і я належав, лише поглядами. Ми не могли погодитися з їхнім заскорузлим, неможливим консерватизмом. Вони були невдоволені радикальним способом писання статтей у ґазеті і... перепёрли поставити над редактором цензора в особі емеритафільософа... З тої причини повставали між редактором і цензором суперечки. Нарешті цензор уперся усіма чотирма і не хотів поставити на ґазеті свого „дозволено цензурою“. Та у тій закведстіонованій цензурою статті, я, як правник не бачив нічого каригідного, а навіть неценвурного. Тоді я порадився з Федорцевим таки ґазету видати, бо зближалася година випуску ґазети з друкарні... На найближчім черговім засіданні настала буча. Зарисувались дві партії: консерви і життя. Життя перемогло. Я від себе висловив на тім засіданні, на невдоволення консерви, моє признання і подяку Федорцеві. Наш цензор подався зараз до димісії, яку ми приняли. Взагалі, я йшов з Федорцевим рука в руку. Я бачив його любов до батьківщини і невсипущу працю для неї і то *безкорисну*, бо те, що видавництво могло йому платити, з бідою вистарчило на кусок сухого хліба.

*

І ось він відійшов від нас так несподівано. На провінції мало хто знав про його важку недугу. Правда, що ще тоді, як ми разом працювали він виглядав зле, але кажуть, що нераз скрипуче колесо заїде далі як нове. Ніхто не сподівався катастрофи, а либонь найменше я. Тож вістка про його смерть мене болючо діткнула. Начеб тепер бачив його худощаву стать на наших комітетових засіданнях, як арґументував свої думки і внесення.

Які ми тоді думки снували, які пляни ткали, чого ми надіялись!...

Ми почували себе тоді щасливішими, як тепер.

Нічим Тобі, невіджалований покійниче, не маю змоги віддячитися за Твою дружбу у спільних наших змаганнях, як лиш тим щирим спогадом на Твою свіжу могилу.

Нехай Тобі земля пером буде.

Коломия, 11. березня 1930

кався ласим куском, а тепер підійшовши, легковажно скривився.

— Що таке ікра!? Волю шматок доброї ковбаси!

— Вам ікра не смакує? — скрикнули здивовані всі решта.

— Не дуже.

— Деж ви її так випробували?

— Я її ще ніколи й не кушав, але не уявляю собі, щоби це був такий великий цімес.

— Але мені здається, що ви таки припроситесь до неї — прижмурив око Ордан.

— Ніколи! — сказав з переконанням Чмелик.

— Чому?

— З трьох причин: по перше я ікри ще не їв і не тужу за нею, по друге нині йду на рандку, і не хочу, щоб від мене заносило оселедцем, а по третє — я є націоналіст і до ікри ставлюся негативно.

Мене це переконало.

— І я не буду їсти! — сказав я твердо і... мало не плачу.

Бо прошу, самі скажіть. Ніколи мене ще ніхто на ікру не просив, купити самому — нема грошей, а тут дають і на дурно — а не випадає.

— Як хочете, я їм — вирішив Ордан і дужим помахом ножика розкраяв булку.

А потім почав мастити.

Ах, як він безсердечно це робив! Помало, з набожеством і так, щоб ми всі бачили. А потім, як не почав хрумцати...

Я не видержав.

— Чорт бери світогляд. Давай ножик.

За мною пішов головний редактор, за ним Іон, а вкінці і Чмелик. Зрезиґнував видно з рандки.

Саме, коли ми на добре розїлися, ввійшов у редакцію ще один гість, визначний принціповець.

. Що ви, панове? Ікру?! — витріщив здивовано очі.

— Просимо, ще й для вас буде

— Я? Абсолютно ні!

— Як уважаете — сказав я. — Все таки шкода нагоди.

Принціповець крутився як на сковороді.

— Врештою... Який телефон до „Українського Голосу". Запитаю.

Заки получився, заки запитав, минуло доброї чверть години.

Вкінці вернув від телефону з сяючим лицем.

— Давайте й мені! Можна!!!

На щастя застав тільки порожну пушку.

Галактіон Чіпка.

Польський уряд подався до димісії.

Заява недовіря мін. Присторові.

(ік) Вже не довго перед засіданням соймова саля засідань виповнилася вщерть послами, які гремільно зїхалися з уваги на внески недовіря міністрам Присторові і Червінському, котрі стояли на черзі дня. Яке було зацікавлення у Варшаві нинішнім засіданням, свідчить факт, що кількасот осіб відійшло без білетів на ґалерію, а багато було таких, які радо дали би великі суми, щоби дістатися на ґалерію для публики. На початку засідання голова клюбу „Визволеня" Руґ зголосив в імени пятьох клюбів центру і лівниці заяву, осуджуючи останній виступ в сенаті прем. Бартеля, який надзвичайно загострив політичну ситуацію, коли вся енергія повинна бути спрямована на поборювання господарської кризи. Після того прем. Бартель склав коротку заяву, що уряд противиться методі усування поодиноких міністрів, які є солідарні на зовні. Тому премієр заявив свою солідарність з міністрами, проти яких зголошено вотум недовіря. Опісля промовляв цілий ряд послів, висловлюючи становище своїх клюбів. Найважніші промови були слідуючі: Посол Жулавський (ППС) виступив з ґенеральним обвинуваченням мін. Пристора, наводячи у більш двогодинній промові реєстр найможливіших даних із господарки в Касах Хорих. Після нього з ґенеральною обороною мін. Пристора виступив пос. Войцеховський (ББ). Обі промови були просто перериваня з приводу гамору і криків та доводили до ріжних інцидентів. Після обідної перерви пос. Залевський в імени клюбу членції заявив, що будуть голосувати за обома внесками. **Пос. Паліїв** склав ширшу деклярацію, вияснюючу становище Українського Клюбу, який так само буде голосувати за внесками. (Заяву подаємо окремо). Пос. Домбський в імени Стр. Хлопського зголосив внесок, щоби внесок недовіря мін. Присторові відіслати до комісії праці для розсліду закидів, зголошених при мотивуванні внеску. Цей внесок пос. Домбського в голосуванні кріэь двері перепав. Після того голосовано над недовірям мін. Присторові. Хлопське Стронніцтво, німці і жиди вийшли зі салі. За внеском на недовіря мін. Присторові голосували ППС, Визволеня, НПР, ХД, Пяст, ендеція, українці і білорусини, себто проти голосів ББ і ББС, себто уряд впав великою більшістю. Скілько точно віддано голосів за і проти не можна сказати, бо голосування відбулося через повстання з місць і більшість була така наглядна, що не вимагала перевірення іншим голосуванням. Негайно після проголошення маршала, що внесок перейшов, уряд, який в цілости прислухувався засіданню від самого початку до кінця, вийшов зі салі при оплесках ББ. Проголошення вислову недовіря урядові було знову оплескуване цілою соймовою опозицією. Після виходу міністрів зі салі зачинено засідання сойму згідно зі звичаєм, що підчас димісії уряду сойм не засідає. Тому, що внесок на недовіря мін. Присторові перейшов, а з ним солідаризувався цілий уряд, внесок на недовіря мін. Червінському перестав вже бути актуальним і взагалі не був голосований.

Димісія уряду.

(ік) Просто з сойму перейшли міністри до будинку президії ради міністрів, де відбулася коротка нарада, на якій одноголосно рішено уповажнити голову ради міністрів п. Бартеля до зголошення на руки президента димісії цілого уряду.

Заява Українського Клюбу.

(Буквально по офіціяльному соймовому діярії).

(ік) В імени Українського Клюбу при дебаті над внеском недовіря мін. Присторові пос. Паліїв заявив слідуюче: Для нас українців зміна на становищі міністрів є пустим згуком, бо змінюються особи, але утримується дух, яким є національна і політична асиміляція за всяку ціну, навіть шляхом нарушення власних законів. (Марш.: Говоримо тепер про п. Пристора). Добре сталося, що п. Бартель зголосив третій внесок і поширив вотум недовіря на цілий уряд. Польська політика в 20. віці спирається на ідеольогії ревіндикації, яку розпочав Роман Дмовський. На тій ідеольогії спирається політика в справі границь держави, кольонізації, в справі церковній і шкільництва і не береться під увагу, що сьогодня нема вже „Диких піль" і що є хтось, що вріс у землю так сильно, що є вже нацією зі всіми її атрибутами. Туди також зміряє нищення самоуправи. Якою є політика мін. внутр. справ, про те свідчить траґедія, яка кілька днів тому розігралася в Рівнім з нагоди концерту, на якому останньою точкою було відспівання гимну. Коли почали співати „Еще Польска не зґінела" розлягся на салі український гимн. Це було в в місцевій українській ґімназії. Тоді поліція почала арештувати людей, в цьому числі учнів нижчих ґімназійних кляс. Арештованих скуто в кайдани. Дивним збігом обставин вотум недовіря для мін. Червінського зголошує „Клюб Народови", закидаючи йому заперечування супремації католицизму і протеґування українського шкільництва зі шкодою для польського. Тимчасом мін. Червінський веде лише дальше політику Станислава Грабського. Є він головою комітету святкування 50-ліття страйку польських шкільних дітей і одночасно провадить ударемнювання страйку українських дітей, який опирається на тих самих причинах. Крім школи опікується він також релігійними віроісповіданнями. Мін. Червінський є патріярхом православної церкви і довів до цього, що світ протестує не лише проти переслідування релігії в совітах, але і православної церкви в Польщі. Ударемнив собор для упорядкованния відносин в церкві. Промовець говорить ширше про справи православної церкви та порівнює відносини на цьому полі з відносинами в Радянському Союзі. З тих мотивів Український Клюб, беручи під увагу солідарність цілого уряду з обома згаданими міністрами і знаючи, що ці міністри справді урядують по лінії уряду, буде голосувати за недовірям обом міністрам.

Боротьба за головування в адміністраційній комісії.

(ік) В адміністраційній комісії відбулося голосування над внеском недовіря пос. Путкові, як нововибраному голові комісії. Цей внесок відкинено 16 голосами проти 14. Проти пос. Путка голосувала разом з ББ ендеція, бо ці два клюби змірюють за всяку ціну ударемнити переведення самоуправних законів.

Боротьба довкола коршем.

(ік) На скарбовій комісії відбулася дебата над новелізацією протиалькогольного закону. При тій нагоді пос. Кузик поставив внесок, щоби перевести зміну закону в тому напрямку, щоби заскарження ухвали протиалькогольної перед Адміністраційний Трибунал не здержували виконання ухвали. Досі велика скількість громад скористала з протиалькогольного закону і перевела протиалькогольний плебісцит. Однак реалізувати його не можна, бо шинкарі вносять протест до Адміністраційного Трибуналу, який цілими роками тих справ не полагоджує. Внесок пос. Кузика відкинено.

Замкнення анатомічного виділу варш. університету.

Сенат варшавського університету ухвалив замкнути анатомічний виділ до кінця цього триместру, себто до кінця квітня ц. р. з причини антисемітських подій, які були на цьому виділі.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (58) ч. „Діла" сконфіскувала прокуратура за статтю „Право і льояльність", яку скреслено в цілости, окрім заголовку.

— **З нагоди смерти Ф. Федорцева** на „Т-во письменників і журналістів" у Львові склали: д-р Мих. Сосевицький з Тернополя і Адольф Слиж з Белза, оба „замість квітів на могилу незабутнього шкільного товариша" — 10 зол., Стефанія і д-р Мих. Гриневі з Бучача замість квітів — 10 зол.

— **Французький виклад про Шевченка.** 11. березня у Женеві, в салі „Athénée" відбувся, на запросини Institut d' Etudes Slaves de Geneve, французький виклад проф. Д. Дорошенка на тему „Tarass Chevtchenko, poete national ukrainien".

— **Вправи резервістів 1930 р.** В 1930 р. старшини матимуть вправи від травня до жовтня, підстаршини будуть покликані на вправи з річників 1904, 1906, 1901, 1902, 1899, 1897. Зі старшин будуть покликані на вправи річники 1903 1892, 1904, 1899, 1896, 1894 і підпоручники резерви з річників 1904 і 1894.

— **Нечуваний спосіб стягання податків.** Пишуть нам з Миколаєва н/Дн.: У пароха о. Вол. Федусевича зафантовано за ґрунт. податок повіз і не зважаючи на спротив домівників що речинець ліцитації назначений на 17. березня, поліціянти вдерлися підчас неприсутности пароха (був у Львові), в годину по його відїзді, дня 11. ц. м. до возівні і спровадженими кіньми відвезли повіз до маґістрату, де його продано за смішно малу ціну, наражаючи оськак податника на діймаючу страту. Запитуємо, чи скарбові власти знають про цей факт і в який спосіб думають повернути заподіяну кривду податникові?

— **Чому у Львові погасла електрика?** У пятницю веч. погасло в цілому Львові двічі електричне світло та станули трамваї, у варстатах зупинився всякий рух. Сталося це наслідком дефекту в електрівні. Там змонтували нову турбіну, що мала якісь недомагання і це спричинило перерву в ел. струї.

— **Хотів повісити жінку.** В останньому дні розправи проти Мих. Стоділки з Артищева (пов. Городок), який хотів повісити свою жінку, присяглі судді 6 питаннями „так" і 6 питаннями „ні" видали увільняючий вердикт. Трибунал одноголосно ухвалив ухилити цей вердикт, тому що судді помилилися, та постановив передати справу найбл. лаві присяглих. Колиб і друга лава присяглих видала увільняючий присуд, його вже не можна буде ухилити. Обвинуваченого відвели до вязниці і він стане в квітні перед новою лавою присяглих.

— **Поліцай застрілив жінку.** В Хлопицях, пов. Ярослав, 32-літній постерунковий Осип Телевяк від довшого часу докоряв своїй жінці Варварі, що вона зраджує його з другим поліціянтом. Колиж жінка не хотіла послухати свого чоловіка ще й викликала авантюру, Телевяк стрілив до неї з кріса, вбив на місці, а потім сам зголосився в команданта поліції, щоби його арештувати.

— **Польський „король".** Свого часу писалося у пресі, що у Варшаві появився маняк, який оголосив себе польським королем „Зигмунтом III". На днях цей „король" видав новий маніфест до всіх горожан Польщі, в якім протестує проти наклепів на його особу та звертається до президента держави покликати до судової відповідальности всіх, хто поширює про „короля" неправдиві вісти. Але замісць цього, варшавська поліція арештувала „короля" і віддала його під

догляд лікарів-психіятрів, щоби ствердили наскільки в голові „короля" щось не в порядку.

— **Гінкенса не розстріляли.** Свого часу писала преса про засуд на кару смерти жида Гінкенса родом із Рівного, а тепер поліціянта в Єрусалимі, обвинуваченого в участи в убивстві двох арабів. Останні відомости говорять, що апеляційний суд у Єрусалимі змінив смертну кару Гінкенсові на 15-літню вязницю.

— **З Українського Технічного Т-ва у Львові.** Подається до відома, що відчит інж. Ант. Ліськевича на тему „Різні та холодільні" відбудеться в середу 19. березня в год. 19. в домівці Т-ва, Ринок 10/II.

Виставка Василя Крижанівського.

Отворення в неділю 16. ц. м., в год. 12. вполудне.

В неділю 16. березня, в год. 12. вполудне, в салях Українського Національного Музею у Львові відбудеться святочне відкриття (вернісаж) посмертної виставки картин, рисунків, графіки і декоративних проєктів мистця В. Крижанівського. В програму свята входять: слово директора музею д-ра Іл. Свенціцького, як господаря хати, святочна промова від комітету по влаштованню виставки п. Мирона Луцького та критичний огляд праць пок. Крижанівського при експонатах (пояснення) ред. М. Голубця.

На виставку зібрано 208 творів мистця в ріжнородних техніках і навіть напрямах та підходах до річей. Вказує це на великий талант мистця, на розмах, якому рідко знайти пари та на дуже високу технічну вправність пок. Крижанівського. Виставка займає дві менші салі Музею, спеціяльно для неї приладжені. Твори мистця зібрано з Кракова, Сосновця, Ясла, Сянока, Яворова, Янчина, Яблонова та Львова. Виставка охоплює творчість Крижанівського в 90 проц. і є дуже поважним мистецьким дорібком Галицької Землі.

Комітет видрукував катальоґ виставки з портретом мистця і 15 репродукціями творів та біографічним нарисом пера арт. П. Ковжуна. Катальоґ цей буде гарною памяткою з виставки (друковано тільки 150 нумерованих прим.).

Є обовязком кожного інтелігентного громадянина відвідати виставку і тим вшанувати память скромного мистця, труженика на мистецькім полі. Виставка буде отворена від 16. III. до 6. IV. включно. Вступ 1 зол., учні 50 сот., групам по умові. Еміґранти та учні мистецьких шкіл безплатно по понеділкам.

Зі спортового життя.

„Україна"—„Чорні".

Перші товариські змагання цього сезону розіграє „Україна" з ліґовою дружиною „Чорних" в неділю 16 ц. м. Численні прихильники копаного мяча будуть мати вперше нагоду оглядати гру своєї дружини по довшій зимовій перерві. Ці змагання заповідаються тим цікавіше, що теперішній стан і форма обох дружин для всіх загадкою. Обі дружини виступлять до першого бою в найліпших своїх складах. Інтересні ці змагання відбудуться без огляду на погоду на грищі „Чорних" в год. 11.30. Перед мечом зміряють свої сили резерви обох дружин в год. 10-ій. Окремих плякатів про ці змагання на мурах міста не буде.

На марґінесі харківського процесу.

Лист до редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе! Ласкаво прошу не відмовити дати місця в Вашій поважаній газеті цьому мойому листу:

В ч. 55. харківського „Комуніста" прочитав я статтю П. Любченка: „До процесу СВУ", присвячену справі С. Єфремова, в якому наводяться зізнання ніби дані С. Єфремовим підчас слідства. В цих зізнаннях згадується про лист, до його С. Єфремов ніби то одержав в квітні 1926 р. від Л. Чикаленка і в якому міститься моя „невелика дописка". Отсим вважаю необхідним подати до публичного відома, що за весь час перебування на еміграції, я жадних листів до С. Єфремова не писав, а також не робив жадних „невеликих дописок" на чиїх будь листах. Цю заяву я роблю прилюдно на доказ того, якими фактично безпідставними матеріялами оперує більшовицька юстиція в харківському процесі.

З пошаною **В. Садовський.**

11. березня 1930 р. Прага.

Облудна гра.

(Лист до редакції.)

За останній час „Укр. Нива", що виходить в Луцьку, й „Громадський Голос", поминаючи вже комуністичну пресу, зі збільшеною енергією роспочали офензиву проти моєї скромної особи. Ця офензива є тим більше дивною, що в політичній роботі я не беру ніякої участи, не виходячи поза межі чисто господарчої, церковної й просвітянської праці. Маю враження, що цією офензивною акцією кермує вправна, але **та сама рука.** Не моя річ розбиратися в тому, чи має рацію „Укр. Нива", говорячи компліменти під адресою „Громадського Голосу" чи „Громадський Голос", солідаризуючись з висновками „Української Ниви". На це найліпшу відповідь можуть дати лише споріднені душі.

Мене особисто разить всяка облуда. „Гр. Голос" одягається в тогу Катона, карає й розгрішає всіх і за все, а в той-же час жадних прав до цього не має, бо й не мав. Бо справа проста: Як-що „тов. Власовському" не шкодить авторство „Трьохсотлетія дому Романових", а „тов. Петриківському" привітальна промова на святі десятиліття польської поліції; як-що п. Стахова не компромітує дружба з цими „товаришами", чол. кандидатами л. 22 на Волині; як-що можуть ці „товариші" репрезентувати український нарід у соймі чи сенаті — то чому впадати в гістерію, влаштовувати бурди, спростовувати, здаряти в груди й дякувати Богові за те, що „Гр. Голос" не є такий грішний, як цей митар „Діло" чи якийсь-там журналіст Ковалевський?! На тему облудної гри „Гр. Голосу" я міг би написати чимало, маючи в руках деякі автентичні матеріяли що-до діяльности ріжних „товаришів", але наразі закінчую, з вічливости, бо знаю, що продовження бесіди булоб неприємним і для „Громадського Голосу" й для його „товаришів", які мають велику вправу що-до писання анонімових заміток. Тим більше, що всяку облудну гру прирівнюю до гри в крапленні карти. В цьому я, однак, не мистець, як і кожний український націоналіст.

Олександер Ковалевський.

З української музики.

Авторський вечір Антона Рудницького.

В будинку літератури ім. Блакитного в Харкові відбувся 30. січня ц. р. авторський концерт нашого молодого музика Антона Рудницького. В концерті взяли участь: прімадонна харк. опери Сокіл, віольончеліст проф. Г. Тимошенко, артист харк. опери Г. Коваль, квартет ім. Леонтовича і сам автор.

На концерті виконано: 1) сім пісень любови, 2) сонату для віольончелі і фортепяну, 3) чотири пісні на слова Бальмонта (в перекладі М. Рудницького), 4) три спокійні пісні, 5) два гимни індустріяльної доби на слова Валеріяна Поліщука, 6) „Китайська флейта" — чотири пісні на слова китайських ліриків (пер. М. Рудницького) і 7) квартет для двох скрипок, альтівки і віольончелі. Вступне слово про творчість Антона Рудницького виголосив Козицький.

Концерт пройшов з великим успіхом для автора, не тільки з уваги на добір його творів, але й з уваги на знаменитих виконавців. Саля була виповнена по береги. Після того програму отсього концерту повторено ще в радіо, а в дні 25. березня ц. р. відбудеться цей-же композиторський концерт в домі учених у Київі.

Як не дивно, а харківська преса промовчала авторський концерт Антона Рудницького цілковито. Одинокий тільки „Комсомолець України" приніс після концерту невеличку замітку В. Борисова, в якій він про музичну творчість А. Рудницького знав сказати тільки одно: що вона ціла виявляє „буржуазні тенденції..."

Довідуємося, що А. Рудницький працює тепер над балетною пантомімою „Дніпрельстан", премієра якої малаб відбуватися в харківській опері вже в найближчому часі.

З судової салі.

Майор Рильський перед судом.

Осьмого дня розправи продовжувалось пересłухання Марії Чайківської, після чого прокуратор виясняв ґенералії Рильського. На підставі письма з львівського воєвідства стверджено, що Рильський 1895 р. скінчив однорічну офіцерську школу в Оломунці, але тому, що скінчив її зі слабим успіхом, в австрійській армії здобув тільки ступінь капраля. Старшинську ступінь майора здобув Рильський в польських леґіонах і то при кінці війни, бо ще 1915 р. обвинувачений був урядовцем у намісництві у Львові.

Це розкривання минувшини обвинуваченого так схвилювало Рильського, що він почав протестувати, заявляючи: „Пан прокуратор нарушує мою офіцерську честь! Я на це не позволю!".

Свідок Кароліна Ростоцька зізнає, що майор Рильський часто бив жінку, а коли майорова Рильська кликала кухарку і любовницю майора, Чайківську на поміч, то Чайківська не приходила, хоч в кухні чула бійку. По смерти Рильської майор сказав раз Ростоцькій: Коби ви знали, як моя жінка не хотіла вмирати!".

Марія Чайківська говорила Ростоцькій, що майор любить її, обіцює дати поле і будівельний матеріял на хату і навіть хоче женитись з нею, але вона вагається, побоюючись, що не догодить п. майорові. Це було по смерти майорової, а перед смертю Рильська скаржилась, що Чайківська докучає їй, а майор тримає руку із цею кухаркою, а не з жінкою. Одного дня, коли Рильський сварився з жінкою, майорова спитала сумно: „Тадзю, чому ти такий дикий?".

Іван Огурек, 30 літній зять Ростоцького, підстаршина з Дубна, зізнає, що Ростоцький виїзджаючи до Пітрич, сказав йому: „Як зі мною станеться щось злого, то за те буде винуватий тільки Рильський. Нема найменшого сумніву, що Рильський вбив свою жінку".

Свідок Осипа Федик, акушерка з Белза зізнає, що Рильська чулася в домі майора нещасливою, бо майор любив дівчата і часто бив свою жінку. Таксамо з зізнань Антона Куровського, коваля у Пітричах видно, що майорова „забагато терпіла і більше не видержить", як це Чайківська в розмові зі свідком признавала й сама.

На домагання оборони слідуючого дня будуть зізнавати лікарі знавці справи.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. березня ц. р.: за масло експортове солене й несолене пріма по 5·30 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол. за літру сметани 1·80 зол.; яйця копа 5·40—5·60 зол.

ШАХИ.

Турнір за мистецтво Львова.

Перед кількома днями покінчився турнір за мистецтво Львова перемогою С. Попеля. Друге місце занняв О. Слободян, третє Я. Онищук, четверте З. Туркевич. Дальші нагороди поділили, маючи по рівній кількости пунктів, Я. Шевчик, М. Т. і О. Процишин. Всіх учасників було 12. Нагороди для шістьох перших жертвували: дир. Е. Чучман, фабрика пасти Левицької, фабрика кадила, редакція „Неділі", В-во „Червона Калина", книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка та фірма Висоцького.

По закінченні цього турніру рішив рухливий виділ ТУШ розпочати вже в неділю 16. ц. м. турнір за мистецтво клюбу. Низьке вписове та гарні нагороди повинні заохотити якнайбільше число шахістів взяти участь у цьому турнірі. Цей турнір буде рівночасно дуже добрим тренінгом, конечним для наших шахістів тимбільше, що вже в короткім часі почнуться дружинові змагання за мистецтво Львова та за срібну чашу. Турнір відбудеться в домівці клюбу себто в каварні „Народня Гостинниця".

Приятельські шахові змагання у Львові.

До оживлення шахового життя у Львові причиняються у високій мірі мечі-змагання, що їх розіграють поміж собою місцеві Клюби. Найсильнішим клюбом у Львові рахувався „Львівський Клюб Шахістів" (ЛКШ), та останні вислідки виказали, що й він має тепер поважних конкурентів, а саме: „Т-во Українських Шахістів" (ТУШ) та шаховий клюб „Гелм". Оба ці клюби ремісували з „ЛКШ" свої останні з ним мечі.

Стріча „ТУШ" — „Гелм" принесла перемогу „ТУШ" $5\frac{1}{2} : 4\frac{1}{2}$, а також меч „ТУШ"—„Чорні" покінчився перемогою „ТУШ" над доволі сильним противником і то у високому відношенні 7 : 3.

На засіданні делеґатів усіх львівських шахових клюбів рішено зорганізувати союз шахістів Львова з метою перетворити ці товариські змагання в щорічні змагання за клюбове мистецтво Львова. Союз розвине діяльність уже з початком квітня і вже тоді мабуть почнуться проектовані дружинові змагання.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 15. березня, год. 7·30 вечером „Цирульник Севільський“, виступ Ади Сарі.

Неділя, 16. березня, год. 3·30 попол. „Княжна Шікаго“.

Неділя, 16. березня, год. 7·30 вечером „Жайворонок“.

Малий Міський Театр:

Субота, 15. березня, год. 7·30 вечером „Справа Якубовського“, ціни знижені.

Неділя, 16. березня, год. 3·30 попол. „Справа Якубовського“.

Неділя, 16. березня, год. 7·30 вечером „Справа Якубовського“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 15-го і неділя 16-го березня, „Гут найдеш мужа“. — Дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Любощі сучасної дівчини“ (Колін Мур). Кантор із Нюйорку Розенблят співає найновіші пісні.

КАСІНО: Мавольсу (Мозжухин).

КОЛЬОСЕИ: Пат і Паташон, хлопці до всього.

ЛЕВ: Культ тіла.

МАРУСЕНЬКА: Шукаю чоловіка. Веселий вдовець.

ОАЗА: Злодій з Багдаду.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Мельодія сердець“ (Віллі Фріч, Діта Парльо, циганські пісні Янчі Бальоґа).

ПАН: Чотири чорти.

ПАСАЖ: Криваві сліди (II. часть Тарзана). Американська комедія. Гомонтів тиждень.

ПРОМІНЬ: Білі ночі.

СТИЛЕВЕ: Пінявена обида (Конрад Файдт).

ФАТАМОРГАНА: Шопенове кохання та сльози.

ХИМЕРА: Гра пристрастей.

УТІХА: Торговля невільниками (на осн. повісти Дж. Льондона).

Програма радіо.

Субота 15. III. 1930.

ЛЬВІВ: 11·58 Сигнал часу. 12·05 Концерт грамофонових плит; 17·45 Авдиція для дітей п. з. „Розмова годинників“ (К. Конарського); 18·45 Комунікати, всячина; 19·25 Огляд закордонної політики; 19·58 Сигнал часу; 20·00 Гейнал із Маріяцької вежі, програма на найближчий день; 20·05 Фортепяновий реситаль, Альф. Чена (транс. з Варшави); 20·30 Авдиція з нагоди Свята незалежности Мадярщини (транс. з Варшави); 22·05 Ревія „Зорі Варшави“ (трансмісія з Морського Ока в Варшаві).

Неділя, 16. III. 1930.

Краків (312,8) 11·30 „Краківське весілля“. **Гельсінгфорс** (221) 17·35 Хор. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт з Вроцлава. **Льондон** (356,3) 18·30 Скрипковий реситаль Шеведів. **Берлін** (418) 14·30 Сонати. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Прага** (487) 12·00 Популярна музика. **Відень** (516,5) 19·00 Камеральна музика. **Будапешт**(550) 10·00 Релігійна музика. **Ленінград** (1000) 15·00 Виступ молодих співаків. **Харків** (1304) 16·00 Концерт. **Париж** (1725) 19·30 Танкова музика.

Понеділок 17. III. 1930.

Варшава (1411,7) 12·10 Концерт грамофонових плит. **Гельсінгфорс** (221) 18·30 Радіооркестра. **Ляйпціґ** (259) 19·30 Концерт на цитрах. **Льондон** (356,3) 16·20 Легка музика. **Берлін** (418) 16·30 Концерт солістів. **Стокгольм** (436) 19·30 Концерт. **Рим** (441) 17·30 Концерт. **Ляненберг** (473) 13·05 Радіооркестра. **Прага** (487) 16·30 Військова музика. **Мілано** (501) 12·00 Легка музика. **Брюсель** (509) 22·05 Вечір Россіні. **Відень** (516,5) 17·45 Програма для дітей. **Мюнхен** (533) 16·30 Концерт. **Будапешт** (550) 17·45 Циганська музика. **Харків** (1304) 16·00 Концерт. **Париж** (1725) 21·00 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під управою ів. Когутяка.

Рівне:
Субота 15. III. 1930 — Ніч несподіванок.
Неділя 16. III. 1930 — Гетьман Мазепа.

Цінева:
Неділя 16. III. 1930 год. 3 попол. — Маруся Богуславка. 1518 13—?

Вп. Одарка Бандрівська зі Львова вложила на ціли Львівської Філії Т-ва охорони дітей зол. 30—, з нагоди своєї співучасти в концерті д-ра І. Ісберґа в Стрію, за що щиру подяку складає **Виділ.** 1622 1—1

Новий Український Театр під упр. П. Карабіневича. 1575 8—?

Ліско:
15/III День і ніч.
16/III Шукаю мужа.

Устрики:
17/III Король життя.
18/III Вір Ізраїлю.
19/III Базар.

Загальні Збори Кружка Р. Ш. ім. П. Могили відбудуться в неділю дня 23. березня ц. р. в 14-ій год. в Харчівні Акад. Дому. — **Виділ.** 1626 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає